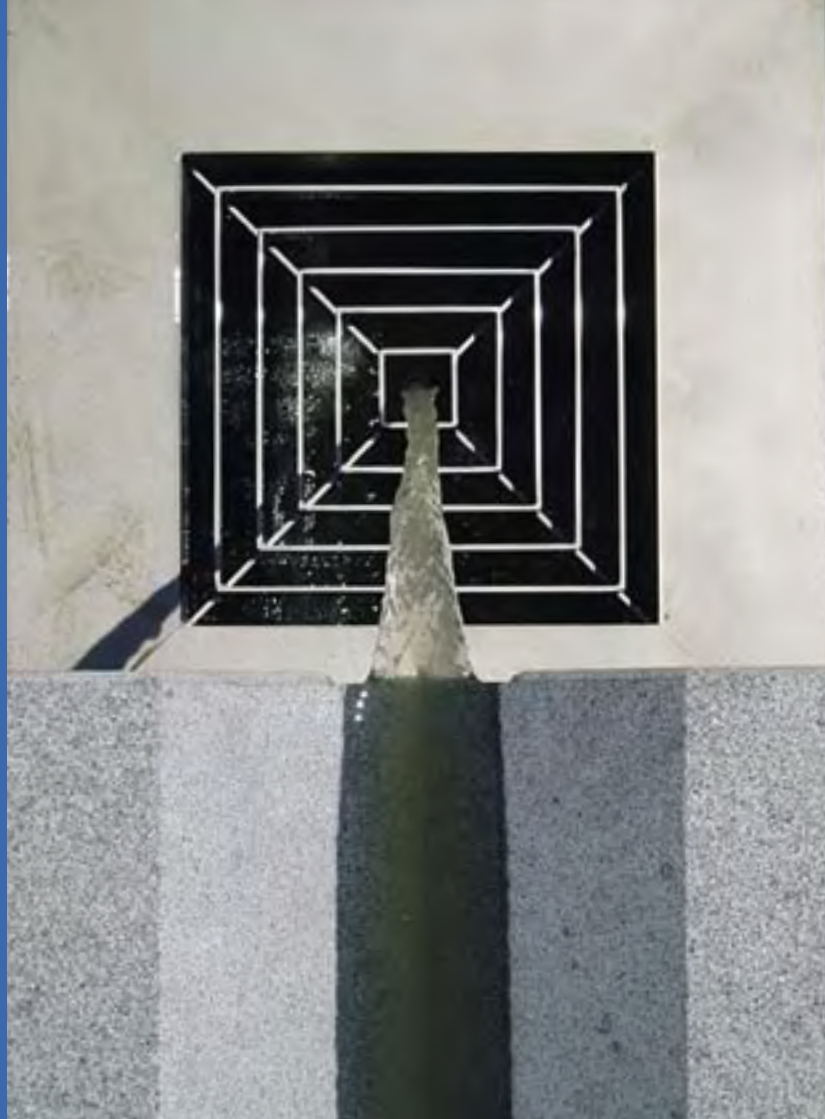

VAN KLEI NAAR KUNST

Beleidsplan beeldende kunst in
de openbare ruimte van Leiderdorp

2007 - 2014

Gemeente
Leiderdorp

VOORWOORD

Leiderdorp heeft sinds de jaren zestig een grote groei doorgemaakt. Van een klein dorp aan de Oude Rijn heeft het nu een stedelijk karakter gekregen. Driekwart van de huidige inwoners is niet geboren in Leiderdorp; velen van hen hebben dan ook niet via verhalen van hun ouders en grootouders een ‘natuurlijke’ band met de grond waarop zij wonen. Het is nu juist de grond van Leiderdorp, die zich bij uitstek leent om de binding van Leiderdorpers en hun omgeving te versterken.

Als je de geschiedenis kent van de grond waarop je woont, dan leidt dat tot binding met je leefomgeving. In cultuurhistorisch opzicht heeft onze grond veel te bieden. Leiderdorp heeft een rijk bodemarchief; het gaat om archeologische vondsten. Ook de rivierklei heeft een bloeiende (keramische) industrie tot gevolg gehad. De verhalen achter de archeologische vondsten en de producten die de keramische industrie heeft voortgebracht, zijn nu nauwelijks in de openbare ruimte zichtbaar en in het collectieve bewustzijn van de Leiderdorper aanwezig. Door deze bijzondere vondsten en producten te visualiseren via kunst in de openbare ruimte, door er over te vertellen via cultuureducatie en ermee bezig te zijn via culturele activiteiten wil de gemeente stimuleren dat de binding met de grond waarop we als Leiderdorpers leven wordt versterkt en vergroot. In deze nota ‘van klei naar kunst’ kunt u de achtergronden lezen van de gemeentelijke visie en de wijze waarop dat in de periode 2007-2014 wordt vormgeven.

Met vriendelijke groet,

De burgemeester van Leiderdorp, Michiel Zonneville

DOELSTELLING EN VERTREKPUNTEN VAN HET KUNSTBELEID IN LEIDERDORP 2007-2014

Doelstelling

Leiderdorpers raken in stedenbouwkundig en sociaal-cultureel opzicht meer met hun woonomgeving en met elkaar verbonden door de Leiderdorpse cultuurhistorie in de openbare ruimte te visualiseren en toekomstige bouwontwikkelingen met kunst- en culturele projecten te ondersteunen.

Vertrekpunten voor beleidsontwikkeling

- het historisch erfgoed en het industriële erfgoed met een provinciale zeldzaamheid
- ontwikkelingen op het gebied van nieuwbouw en/of veranderingen in de infrastructuur t.a.v. het centrumplan, de W4, de nieuwe wijken 't Heerlijk Recht, Driegatenbrug en Achter 't Hofje
- op kunstarme locaties, zogenoemde witte vlekken, kunst te realiseren
- aan kunstprojecten cultuureducatie en culturele activiteiten te verbinden
- projecten zo mogelijk bovenlokaal te realiseren

INHOUD

1 Visie op beeldende kunst in de openbare ruimte van Leiderdorp	5
Binding door het visualiseren van de cultuurhistorie	7
Binding door met beeldende kunst toekomstige stedenbouwkundige ontwikkelingen te ondersteunen	7
Toepassen van kunstvormen in Leiderdorp	8
Dwarsverbanden tussen beeldende kunst en cultuur(educatie)	9
Organisatie en ambitieniveau kunstprojecten	10
Samenvatting	12
2 Kaders voor de ontwikkeling van kunstprojecten	13
Cultuurhistorische aanknopingspunten	15
De archeologische vondsten als (onderdeel van een) kunstproject	15
De keramische industrie als (onderdeel van een) kunstproject	16
Nieuwbouwprojecten en veranderingen in de infrastructuur	17
Het Centrumplan	18
Het W4-project	19
De Oude Rijn en de nieuwe wijken Driegatenbrug en Achter 't Hofje	20
Witte vlekken	21
Samenvatting	22

3 Verantwoording en financiën	23
Gemeentelijke financiën beeldende kunst	25
Provinciale middelen	25
Overige middelen	26
Financiële verantwoording	27
Samenvatting	30
Noten	31
Bijlage 1 Publicaties	34
Bijlage 2 Commissie Kunstzaken	36
Bijlage 3 Vindplaatsen	37
Bijlage 4 Beeldende kunst in Leiderdorp	40

1

VISIE OP BEELDENE KUNST IN DE OPENBARE RUIMTE VAN LEIDERDORP

De meeste Leiderdorpers zijn niet in Leiderdorp geboren of getogen¹. Zij hebben geen natuurlijke band met hun dorp. Er is ook een verschil in binding met de Leiderdorpse geschiedenis tussen de oorspronkelijke bewoners in het Oude Dorp en nieuwbouwwijken zoals de Leyhof.

In ruimtelijk opzicht ervaren Leiderdorpers hun dorp niet als een geheel. Op de plattegrond van Leiderdorp valt op dat Leiderdorp bestaat uit een verzameling losse wijken die als ‘eilanden’ door drukke wegen van elkaar gescheiden worden. Een duidelijke dorpskern wordt gemist.

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet op welke wijze beeldende kunst ondersteunend kan zijn bij de realisering van een binding van Leiderdorpers met Leiderdorp en de buurt waarin zij wonen, leren en werken.

Binding door het visualiseren van de cultuurhistorie

Voor de identiteitsvorming van mensen is de band met hun geboorte/vestigingsgrond belangrijk. Leiderdorp heeft een rijke geschiedenis, maar in de openbare ruimte van Leiderdorp ontbreekt visueel vrijwel iedere herinnering aan het rijke cultuurhistorische verleden². In de afgelopen jaren zijn met behulp van gemeentelijke subsidies diverse publicaties over de Leiderdorpse cultuur(historie) uitgebracht. Deze publicaties (zie bijlage 1) vormen een inspiratiebron om de komende jaren delen van de Leiderdorpse geschiedenis³ in de openbare ruimte te visualiseren. Door de geschiedenis te visualiseren wordt de herkenbaarheid vergroot, ontstaat nieuwsgierigheid en wordt de binding van de Leiderdorper met zijn woonomgeving versterkt.

Binding door met beeldende kunst toekomstige stedenbouwkundige ontwikkelingen te ondersteunen

Voor de identiteitsvorming van een groep mensen is verbinding of contact met elkaar belangrijk. Door de explosieve wijze waarop Leiderdorp sinds de jaren zestig gegroeid is en de stedenbouwkundige opzet van Leiderdorp zijn de mogelijkheden van verbinding en contact beperkt gebleven. Dit gemis is verwoord door de Leiderdorpse gemeenschap in de Toekomstvisie 2015 en door het gemeentebestuur opgepakt. In stedenbouwkundig opzicht zijn al wegen ingeslagen om de verschillende wijken via een verandering in de infrastructuur meer met elkaar te verbinden. Een aantal van deze ruimtelijke veranderingen hebben tot doel het centrumgevoel en de samenhang tussen diverse wijken te versterken. Dit brengt ook allerlei sociaal-culturele uitdagingen met zich mee, omdat in de toekomst hierdoor wijken na decennia weer met elkaar verbonden worden of verbonden worden met een nieuwe wijk. Daarnaast heeft Leiderdorp ook met bovenlokale projecten te maken die van invloed zullen zijn op de band tussen Leiderdorpers en hun directe omgeving: o.a. de veranderingen die op de A4 betrekking hebben, aanleg van de HSL en ontwikkelingen rondom de

Oude Rijn. Beeldende kunst in de openbare ruimte kan ondersteunend werken om infrastructurele veranderingen, stedenbouwkundige veranderingen en sociaal-culturele uitdagingen te ondersteunen.

Toepassen van kunstvormen in Leiderdorp

Het toepassen van kunst kan op vele manieren. Het uitgangspunt is de wijze van toepassing zo vrij mogelijk te laten en per project te bekijken. Drie kunstvormen die ingezet kunnen worden om toekomstige ontwikkelingen op stedenbouwkundig, infrastructureel en/of sociaal-cultureel gebied te gebruiken, hebben op aanraden van het provinciale adviesorgaan Kunstgebouw⁴ onze bijzondere aandacht.

Community ART / gemeenschapskunst

Gemeenschapskunst biedt mensen een gemeenschappelijke ervaring en herinnering en helpt zo te bouwen aan hun cultuur en geschiedenis. Een belangrijk kenmerk van gemeenschapskunst is dat kunstenaars de bewoners uit een bepaalde leefomgeving nauw en actief betrekken bij de totstandkoming van het kunstwerk. De kunstwerken ontstaan dan vanuit de belevingswereld en de behoefte van de bewoners. Verschillende scheppende kunsten kunnen een bijdrage leveren aan de totstandkoming van het kunstwerk. Actieve participatie van bewoners bij de ontwikkeling van kunst vergroot de betrokkenheid en binding.⁵

In my backyard (IMBY)

‘Als het maar niet in mijn achtertuin gebeurt’ (Not In My Backyard) is een uitspraak die mensen bezigen als ze willen zeggen dat ze tegen het project zijn omdat het aan hun achtertuin grenst. Omdat er bij grote projecten in ‘alle’ achtertuinen wordt gebouwd, verandert de houding van de burgers in ‘...en als het moet dan maar goed’. Bij deze kunsttoepassing is het de bedoeling de kunst naar de burgers toe te brengen en ze intensief bij

de totstandkoming te betrekken. Kunst kan een rol spelen bij de acceptatie van de veranderingen die burgers wordt 'opgedrongen'.

Het IMBY-idee kan ook – op een hoger plan – verbindingen tot stand brengen. Bij IMBY-projecten kunnen kunstenaars kunst een rol geven in het inpassen van ingrijpende veranderingen in de leefwereld van groepen inwoners van Leiderdorp die hiermee te maken krijgen. Ze geven hiermee de veranderingen, maar ook het kunstwerk dat hierdoor ontstaat een plaats in de gemeenschap.⁶

Toegepaste kunst

Dit is kunst die in de dagelijkse praktijk in de openbare ruimte ook gebruikt kan worden of een functie heeft. Te denken valt aan bruggen, routes, paden, bankjes, lantaarnpalen etc. die letterlijk verschillende wijken met elkaar kunnen verbinden.

Dwarsverbanden tussen beeldende kunst en cultuur(educatie)

Voor culturele organisaties is een belangrijke rol weggelegd bij de totstandkoming, de plaatsing, blijvende beleving⁷ en educatie van toekomstige kunstprojecten. De specifieke kennis en kunde van het Leiderdorps Museum⁸ is onmisbaar bij de totstandkoming van de kunstprojecten die een relatie hebben met de geschiedenis van Leiderdorp en de regio. Ook andere culturele organisaties zoals de bibliotheek, de kunstkring, theater e.d. kunnen de uitvoering en promotie van kunstprojecten ondersteunen door activiteiten te ontplooiën die de aandacht vestigen op deze projecten.

Naast educatieprojecten die worden uitgevoerd door culturele organisaties zal zoveel mogelijk het jeugd- en jongerenwerk en scholen bij de kunstprojecten worden betrokken. Jeugd- en jongeren worden bij toekomstige kunstprojecten als specifieke doelgroep betrokken: deze doelgroep vormt een speerpunt van het

gemeentelijke beleid. Kunstprojecten zijn inpasbaar in het schoolcurriculum: ze passen binnen de kerndoelen 'kunstzinnige oriëntatie' en 'oriëntatie op jezelf en de wereld', zoals deze in 2006 door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur, Wetenschappen zijn vastgesteld. Met andere woorden, voorgesteld wordt om parallel aan kunstprojecten voortaan culturele activiteiten en een cultuureducatief traject te verbinden. Dit voorstel vereist overleg tussen gemeente en scholen, jeugd- en jongerenwerk en culturele- en kunstzinnige organisaties. Voor gesubsidieerde organisaties geldt een aanpassing in de subsidieovereenkomsten (productsubsidies) en/of de voorwaarden die gesteld worden voor het verkrijgen van een subsidie (waardering en activiteitsubsidies) die met de gesubsidieerde organisaties voor kunst- en cultuur worden aangegaan. Door in de voorwaarden van de subsidieverlening door de gemeente op te nemen dat culturele- en educatieve activiteiten die aansluiten bij lopende kunstprojecten een pré zijn, hoopt de gemeente gezamenlijke projecten te stimuleren. De activiteiten waar de gemeente op doelt zijn passend binnen de mogelijkheden van de organisaties en de invulling ervan is aan de organisaties zelf voorbehouden.

Ontwikkeling kunstprojecten en ambitieniveau kunst in Leiderdorp

Het college krijgt advies van de gemeentelijke Commissie Kunstzaken⁹ als het gaat om de invulling van projecten en kan ook de hulp inschakelen van provinciale ondersteuningsorganisaties zoals Kunstgebouw en het Erfgoedhuis Zuid-Holland¹⁰. Het college staat een professionele planontwikkeling voor en stelt voor om kunstprojecten altijd uit te laten werken door genoemde experts. De mate waarin dit mogelijk is hangt af van de financiële mogelijkheden.

Het ambitieniveau van het college is hoog, maar wordt beperkt door de financiële middelen. Met andere woorden, de omvang van de projecten van de toekomst zijn sterk afhankelijk van subsidiebijdragen van o.a. de provincie of andere bronnen.

Tot slot, is het college van mening dat kunst- en cultuurbeleving zoveel mogelijk op regionaal niveau opgepakt zou moeten worden. De regionale binding wordt in de nabije toekomst steeds belangrijker en biedt kansen projecten op bovenlokaal niveau te realiseren waarvan onderdelen specifiek op Leiderdorp van toepassing kunnen zijn. Bovenlokale projecten bieden op hun beurt weer mogelijkheden om een regionaal 'cultuurtoerisme' beleid te ontwikkelen. Samenwerking met de Holland Rijnland gemeenten wordt actief gestimuleerd.

SAMENVATTING

Leiderdorpers missen een duidelijk centrum en krijgen in de nabije toekomst met lokale en bovenlokale stedenbouwkundige, infrastructurele en sociaal-culturele veranderingen te maken. Door beeldende kunst in de openbare ruimte kan een gezamenlijke identiteit worden ontwikkeld en vervolgens worden gestimuleerd. Dit wordt mogelijk door de gezamenlijke geschiedenis te visualiseren en veranderingen op stedenbouwkundig, infrastructureel en sociaal-cultureel gebied met kunstprojecten te ondersteunen. Kunstvormen die hiervoor in aanmerking komen, zijn: gemeenschapskunst, In My Backyard en toegepaste kunst. Parallel aan de te ontwikkelen kunstprojecten zullen voortaan culturele activiteiten en cultuur-educatieve trajecten gaan lopen. Gesubsidieerde organisaties worden hier actief op ingezet. Jeugd- en jongeren nemen bij deze projecten een speciale plaats in en vormen als doelgroep een speerpunt in dit gemeentelijke beleid. Door aan experts de ontwikkeling van kunstprojecten toe te vertrouwen is kwaliteit gewaarborgd. Het ambitieniveau van de projecten hangt sterk samen met de financiële middelen die hiervoor beschikbaar zijn en komen.

2

KADERS VOOR DE ONTWIKKELING VAN KUNST- PROJECTVOOR- STELLEN

In het vorige hoofdstuk is uiteengezet waarom en op welke wijze beeldende kunst de band van Leiderdorpers met hun leefomgeving en elkaar kan vergroten.

In dit hoofdstuk worden twee cultuurhistorische aanknopingspunten uitgewerkt tot kaders en (nieuwbouw) locaties beschreven die in de ontwikkeling van projectvoorstellen worden meegenomen.

Cultuurhistorische aanknopingspunten

Op de volgende cultuurhistorische aanknopingspunten¹¹ wordt dieper ingegaan, omdat deze de meeste mogelijkheden bieden voor de nabije toekomst in combinatie met nieuwbouwprojecten en in provinciaal opzicht een zeldzaamheid betreffen: archeologische opgravingen en de keramische industrie.¹²

De archeologische vondsten als (onderdeel van een) kunstproject

Het archeologisch bodemarchief van Leiderdorp is van grote waarde. Op de cultuurhistorische Waardekaart heeft de provincie het grondgebied van de gemeente Leiderdorp aangegeven als gebied met een redelijke tot zeer hoge trefkans op archeologische sporen en zijn terreinen van hoge archeologische waarde aangemerkt. Het gebied wordt gekenmerkt door de Limes (ten zuiden van de Oude Rijn) en ten noorden van deze rivier door bewoning van bronstijd of ijzertijd of Romeinse tijd en plaatselijk vanaf het Neolithicum.

Romeinen hebben zich rond 12 jaar voor Christus gevestigd rondom Leiderdorp en nog steeds worden hiervan de sporen teruggevonden. Bij opgravingen zijn allerlei voorwerpen gevonden uit de Karolingische tijd.

Bodemvondsten bewijzen dat het gebied van Leiderdorp in de Karolingische tijd (717 – 886) bewoond was.

In 1952 vond men bij de Kom van Aaiweg 'Het Samsonveld' de resten van een eerste eenvoudige dijk aanleg om de bewoners tegen hoge waterstanden te beschermen. Paalgaten wijzen op hutten en weefgewichten¹³ tonen aan dat men zich met veeteelt bezighield.

De vindplaatsen staan aangemerkt op de kaart (zie bijlage 3). Deze vindplaatsen vormen bij uitstek mogelijkheden om de geschiedenis van Leiderdorp op lokaal niveau zichtbaar te maken.¹⁴

De zeldzaamheid van het archeologisch bodemarchief op provinciaal niveau zijn aanleiding deze voor een breed publiek te ontsluiten. Samenwerkingsmogelijkheden met regiogemeenten met ondersteuning van bijvoorbeeld het Erfgoedhuis Zuid-Holland en/of de Romeinse Limes Alliantie¹⁵ zouden tot bovenlokale

kunstprojecten kunnen leiden: de Limes volgt namelijk de lijn Nijmegen-Katwijk.

Kunstprojecten waarin archeologische vondsten centraal staan, lenen zich goed voor culturele activiteiten en cultuureducatieprojecten. Het Leiderdorps Museum zou hierin een hoofdrol kunnen spelen.

De keramische industrie als (onderdeel van een) kunstproject

De rivier de 'Oude Rijn' en de (gekanaliseerde) aftakkingen ervan zoals de Does zijn zeer belangrijk geweest voor de ontstaansgeschiedenis van Leiderdorp. De rivier van toen is als het ware de A4 van nu: de rivier zorgde voor mobiliteit en bracht allerlei handel met zich mee. De rivier die het ontstaan van Leiderdorp in gang heeft gezet, is in de openbare ruimte nauwelijks 'aanwezig' of voelbaar en speelt in het praktische gebruik van de openbare ruimte een marginale rol. Het gemeentebestuur heeft recent besloten om de Van der Valk Boumanweg gelegen aan de rivier herin te richten met fiets- en wandelpaden, zodat de rivier weer meer 'beleefd' kan worden. Het feit dat de klei van deze rivier verwerkt is in Leiderdorpse pottenbakkerijen die wereldfaam hebben bereikt, verdient meer aandacht dan dat het nu krijgt. De keramische industrie is in de vorige eeuw uitgegroeid tot een industrie met afzetgebieden in grote delen van de wereld. Bekende keramisten die tot de nationale top behoorden zijn W.C. Brouwer vermaard om zijn sieraadwerk, H. Zaalberg en G. de Blanken.

De historische samenhang van de rivier met de keramische handel en bekende keramisten, heeft de potentie in zich om op lokaal en bovenlokaal niveau aandacht te trekken. Op lokaal niveau biedt de nieuwe woonwijk 'Het Heerlijk Recht' mogelijkheden om de keramische industrie te visualiseren.

Deze nieuwe wijk is gelegen nabij De Does en de Doeslaan waar de keramische industrie is ontstaan en heeft gefloereerd. Het college heeft in 2004 besloten dat de geschiedenis van de keramische industrie terug zal komen in de straatnamen. Kunstprojecten waarin de keramische industrie centraal staat, lenen zich goed voor culturele- en educatieprojecten.

De gemeente Leiderdorp ambieert op provinciaal niveau deze unieke culturele schatten voor een breed publiek toegankelijk te maken. Regionale samenwerking met de gemeenten Leiden¹⁶ en Oegstgeest¹⁷ waar de keramische industrie ook gefloreerd heeft, biedt kansen voor de toekomst.¹⁸

Nieuwbouwprojecten en veranderingen in de infrastructuur ¹⁹

Leiderdorp is sterk in beweging. Verschillende bouwprojecten die op stapel staan lenen zich voor cultuur-historische visualisatie en/of artistieke projecten ter ondersteuning van de 'verbinding' tussen oude en nieuwe wijken en daardoor ook tussen Leiderdorpers en Leiderdorp en buurgemeenten.

De belangrijkste projecten zijn:

Het centrumplan (heden-2014)

Hierbij word het centrum Santhorst verbonden met het winkel- en voorzieningencentrum 'Winkelhof' via de Parkpromenade/laan van Berendrecht. De uitbreiding van de Winkelhof, de opening van een nieuw cultureel centrum en een woonzorgcomplex en de mogelijke nieuwbouw van het gemeentehuis zorgen ervoor dat het centrum van Leiderdorp binnen tien jaar een geheel nieuw gezicht krijgt.

Het W4-project (heden-2014)

Door de A4 in een tunnelbak te verlagen worden twee oude wijken na 50 jaar weer met elkaar verbonden. Deze nieuwe verbinding brengt tot nu toe gescheiden wijkbewoners weer direct met elkaar in contact. Dit biedt inwoners uitdagingen in sociaal-cultureel opzicht. Op dit moment ligt de A4 nog bovengronds en scheidt deze het Oude Dorp in twee wijken: de Oranjewijk en de Kerkwijk.

De Oude Rijn en de nieuwe wijken Driegatenbrug en Achter 't Hofje

Aan de noordkant van Leiderdorp komt aan de overzijde van de drukke Willem de Zwijgerlaan de nieuwe wijk Driegatenbrug. Deze wijk grenst aan de rivier de Zijl die in directe verbinding staat met de Oude Rijn. De nieuwe wijk Achter 't Hofje komt mogelijk nabij de Achthovenerweg bij de Does, die ook een directe verbinding heeft met de Oude Rijn. De Oude Rijn (ook via de Zijl en de Does) verbindt nog steeds, haast onzichtbaar, verschillende wijken met elkaar.

Witte vlekken

Mogelijke locaties waar volgens de gemeentelijke Commissie Kunstzaken kunst geplaatst zou kunnen worden.

Het Centrumplan

De inwoners van Leiderdorp hebben aangegeven behoefte te hebben aan een dorpscentrum, zoals in de Toekomstvisie 2015 is weergegeven. In 2001 heeft de gemeenteraad het masterplan voor het centrum vastgesteld. Er is toen een begin gemaakt met een nieuw centrum. Inmiddels is er een promenade tussen twee centra ontwikkeld. De promenade is de Laan van Berendrecht²⁰ gedoopt, die in de plaats komt van de Laan van Ouderzorg, die van voorzieningencentrum Winkelhof tot winkelcentrum Santhorst liep. De verbinding met de cultuurhistorie is hier al gelegd door de naamgeving van de promenade, en kan met kunst verder worden gevisualiseerd.

De verbinding tussen de promenade en recreatiepark 'de Houtkamp' is gelegd door het kunstwerk *Uitzicht op Arcadië* van Van Lunteren. Dit object verbeeldt het contrasterende karakter (stilstand-beweging/ water-land/ stad-natuur/ grijs-groen) van de promenade.

Het centrumplan behelst echter nog veel meer, zoals een nieuw cultureel centrum en een woonzorgcomplex. Het nieuwe centrum zal vele nieuwe sociaal-culturele ontmoetingen tot stand brengen. Ook zullen omringende wijken in een nieuwe ruimtelijke positie ten opzichte van het centrum komen te liggen. Deze veranderingen en verbindingsmogelijkheden met de omringende wijken kunnen via kunstprojecten worden ondersteund en gevisualiseerd.

Het W4-project

Het W4-project staat voor wonen, werken, wegen en water. Doel van dit project is de leefkwaliteit in de regio te verbeteren op het gebied van wonen, werken, wegen en water zodat:

- de woon- en leefkwaliteit van omwonenden van de A4 in Leiden, Zoeterwoude en Leiderdorp wordt vergroot
- de snelwegbarrière door dorpskernen heen vermindert
- de omgeving wordt opgewaardeerd door natuurwaarden te versterken, recreatieparken en sportvoorzieningen aan te leggen en kantoren, bedrijven en nieuwe woonlocaties te ontwikkelen.

Voor Leiderdorp betekent dit concreet dat twee wijken elkaar in 2010 na 50 jaar weer zullen zien. Dit gegeven is al uitgezet in twee concrete kunstprojecten Weerzien I ²¹ en Weerzien II, waarvan er al een is uitgevoerd. Het tweede deel van het voorstel behelst een traject gericht op 'ontmoeting' van inwoners uit beide wijken onder begeleiding van een kunstenaar. Dit deel van het voorstel 'Weerzien II' kan in het najaar van 2007 ten uitvoer worden gebracht.

Het W4-project zorgt echter voor nog meer (sociaal-culturele) veranderingen voor de inwoners van Leiderdorp. Zo neemt de mobiliteit toe: de verbinding tussen Leiderdorp en de rest van de Randstad wordt weer groter.

Ook staat de verbreding van de A4 niet los van andere vormen op het gebied van mobiliteit: zoals de aanleg van de HSL waarvan de tunnel vanaf de A4 te zien is en de Oude Rijn die steeds minder als transportmogelijkheid wordt gebruikt. Recreatiemogelijkheden worden door de aanleg verplaatst en komen aan de rand van de A4 aan de kant van het Groene Hart te liggen: de route naar het recreatiegebied toe en de recreatiebeleving zullen hierdoor veranderen. ‘De achtertuin(en)’ of het buitengebied van vele Leiderdorpers zal letterlijk en figuurlijk gaan veranderen. Dit is van invloed op de ruimtelijke beleving van Leiderdorp. Leiderdorp – kloppend hart tussen stad en land – is in beweging.

Het W4-project vormt dus een inspiratiebron voor kunstenaars om ‘Leiderdorpers verbonden in stedenbouwkundig en sociaal-cultureel opzicht’ in concrete projecten om te zetten. Het W4-project waar meerdere gemeenten mee te maken hebben – Leiden en Zoeterwoude, maar ook de passanten die van de A4 gebruik maken- is bij uitstek geschikt om bovenlokale kunstprojecten te realiseren.

De Oude Rijn en de nieuwe wijken Driegatenbrug en Achter ‘t Hofje

Op lokaal niveau zou, binnen Leiderdorp, de Oude Rijn voor de nieuwe wijken Driegatenbrug en Achter ‘t Hofje mogelijkheden kunnen bieden om via beeldende kunstprojecten de verbinding met de rest van het dorp te maken. Bijvoorbeeld door artistieke (vaar)verbindingen te maken. Ook kan in de geschiedenis van de rivier naar cultuurhistorische verbindingen worden gezocht.

Leiderdorp kan op bovenlokaal niveau met deze prachtige rivier verbindingen leggen met omringende gemeenten die ook aan deze rivier liggen. Bijvoorbeeld door cultuurhistorie te visualiseren langs de Rijn via bruggen e.d. ²². In de Rijnzone zijn op dit gebied al ontwikkelingen gaande, waar Leiderdorp wellicht bij zou kunnen aansluiten.

Witte vlekken

Plaatsen waar de geschiedenis van Leiderdorp prominent aanwezig is en nieuwe woonwijken of veranderingen in de infrastructuur zijn, tot nu toe als uitgangspunt genomen om kunstprojecten te realiseren. Als het gaat om de invulling van zogenoemde 'witte vlekken' is het uitgangspunt andersom: welke gebieden binnen Leiderdorp zijn geschikt om kunstobjecten te plaatsen? De Commissie Kunstzaken heeft begin 2006 een lijst samengesteld met geschikte plaatsen. Een lijst die bij wijze van spreken dagelijks aangevuld kan worden. Bij de samenstelling ervan is vooral gekeken naar de spreiding van kunstobjecten binnen Leiderdorp en naar locaties in de buitenruimte die zich bij uitstek lenen voor het plaatsen van beeldende kunst²³.

Bijvoorbeeld de ontwikkeling van de Heemtuin als beeldentuin²⁴, het decoreren van fietstunneltjes en de jachthaven bij het Weteringpark. Ook al hebben deze locaties niet direct een directe binding met de geschiedenis van Leiderdorp, ze kunnen wel gebruikt worden om er naar te verwijzen, verbindingen met andere wijken te leggen of de centrumfunctie te vergroten.

SAMENVATTING

In dit hoofdstuk zijn de cultuurhistorische aanknopingspunten om kunst te visualiseren en bouw/ infrastructurele projecten die met kunst ondersteund kunnen worden, als beleidskader op lokaal en bovenlokaal niveau aangegeven. Daarnaast zijn de zogenoemde 'witte vlekken' aangegeven: locaties die geschikt zijn om kunst te plaatsen.

3

VERANTWOORDING EN FINANCIËN

In de voorgaande hoofdstukken zijn kaders aangegeven waar het Leiderdorpse kunstbeleid zich in de komende zeven jaar op gaat richten. Hiervoor is verdere planvorming en begeleiding nodig dat uitgewerkt wordt door de gemeentelijke Commissie Kunstzaken en expertisecentra zoals het Kunstgebouw en het Erfgoedhuis Zuid-Holland.

Om de projecten in financieel opzicht te realiseren moeten middelen worden aangewend uit de gemeentelijke reserve kunst- en cultuur, 1%-regeling als het gaat om openbare gebouwen²⁵ en te ontvangen subsidies.

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare gemeentelijke middelen tot en met 2014. Vervolgens wordt de mogelijkheid beschreven om als gemeente een beroep te doen op provinciale en andere middelen. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een financieel overzicht per kunstproject.

Gemeentelijke financiën beeldende kunst

De stand van de reserve kunst en cultuur bedraagt per 1-1-2007 € 94.466,- . De reserve wordt regelmatig aangevuld met middelen uit de 1%-regeling en een jaarlijkse dotatie. De baten uit de 1%-regeling wisselen sterk en zijn afhankelijk van realisatie van bouwprojecten. De volgende projecten staan de komende jaren op de rol en komen in aanmerking voor de 1%-regeling:

Brede School West	€ 50.000,-	gepland: 2010
Centrumplan: Woonzorgcomplex	€ 10.000,-	gepland: 2009
Centrumplan: Sociaal Cultureel Centrum	€ 10.000,-	gepland: 2008

Alle overige projecten worden bekostigd uit de gemeentelijke reserve kunst en cultuur aangevuld met (provinciale) subsidies en/of via het particuliere initiatief.

Provinciale middelen

Actieprogramma Cultuurbereik, Culturele Planologie, Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV)

De provincie Zuid-Holland stelt middelen ter beschikking om cultuur en beeldende kunst in de provincie voor een breed publiek te ontsluiten via Actieprogramma Cultuurbereik, Culturele Planologie en de BKV. Bovenlokale projecten, waarin lokale projecten wel verweven kunnen zijn, hebben de speciale interesse van de provincie. De beschreven projecten in hoofdstuk 2 – archeologie, keramische industrie, het W4-project, de Oude Rijn – lenen zich hier voor. Deze projecten hebben zowel lokale als bovenlokale elementen in zich. Voor deze projecten kan via het Actieprogramma Cultuurbereik, Culturele planologie en BKV subsidie aangevraagd worden. Op dit moment wordt geprobeerd via het samenwerkingsverband Holland Rijnland voor het

Actieprogramma Cultuurbereik samen met andere regiogemeenten een aanvraag te doen. De inbreng van de gemeentelijke middelen ten opzichte van de provinciale middelen verhoudt zich binnen deze subsidieaanvraag van $\frac{1}{3}$ tot $\frac{2}{3}$. Bijvoorbeeld als Leiderdorp bereid is € 25.000,- te investeren zal bij honorering van het project deze door de provincie met maximaal € 50.000,- worden aangevuld. De subsidieverhouding voor indiening Culturele Planologie en/of BKV is $\frac{1}{4}$ tot $\frac{3}{4}$: als de gemeente € 25.000,- investeert dan vult de provincie deze met maximaal € 75.000,- aan.

Het is echter onzeker of deze subsidieregelingen ook nog na 2009 van kracht zullen zijn.

Overige middelen

Particulier initiatief en fondsen

Via particulier initiatief en fondsenwerving²⁶ kunnen ook kunstprojecten worden gerealiseerd. Het college is voornemens om bij toekomstige projecten beide financieringsbronnen actief te benaderen. Andersom zullen particuliere initiatieven die vallen binnen de beleidsvisie worden ondersteund met gemeentelijke capaciteit en indien mogelijk financiële middelen.

Financiële verantwoording

Project en doel	Lokale elementen	Bovenlokale elementen	Financiële middelen
<p>Centrumplan Ondersteunende verbindingen van infrastructuur- en stedenbouwkundige veranderingen ten einde een centrum in Leiderdorp te creëren.</p> <p>Doel Ondersteunen met beeldende kunstprojecten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuw centrum verbinden met omliggende wijken • Visualisering verbinding tussen de twee centra Santhorst en Winkelhof • Integratie sociaal, cultureel centrum • Integratie Woonzorg-complex • Sociaal-culturele ontmoetingen ondersteunen via kunstprojecten en/of culturele manifestaties • Centrumfunctie versterken door (regionale) functie Heemtuin uit te breiden 	Geen	<p>Beschikbare middelen vanuit de 1%-regeling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integratie wozoco: € 10.000,- • Integratie Sociaal Cultureel Centrum: € 10.000,-
<p>W4-project Leefkwaliteit in de regio te verbeteren op het gebied van wonen, werken, wegen en water.</p> <p>Doel Ondersteunen met beeldende kunstprojecten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verbinding van twee wijken door aanleg tunnelbak: via beeldende kunst project weerzien II (al uitgewerkt door kunstgebouw) • Sociaal-culturele veranderingen worden met kunstprojecten en/of culturele manifestaties ondersteund 	<ul style="list-style-type: none"> • Spanningsveld groene hart-recreatie en beleving buitengebied ofwel 'Leiderdorp kloppend hart tussen stad en land' • Toename mobiliteit: HSL, verbreding A4 • Samenwerken met Leiden en Zoeterwoude 	<p>Beschikbare middelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maximaal uit de gemeentelijke reserve: € 25.000,-

Project en doel	Lokale elementen	Bovenlokale elementen	Financiële middelen
<p>Nieuwe wijken Driegatenbrug en Achter 't Hofje</p> <p>Doel De identiteit en binding van de inwoners van deze nieuwe wijken te versterken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verbinding van nieuwe wijken met de rest van Leiderdorp via beeldende kunst. 	<p>Geen</p>	<p>Beschikbare middelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen
<p>De Oude Rijn</p> <p>Doel De identiteit en binding van de inwoners versterken met de regio.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • (Nieuwe) wijken verbinden binnen Leiderdorp via de Oude Rijn en aftakkingen ervan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Binding versterken van Leiderdorp met andere gemeenten gelegen aan de Rijn en aftakkingen ervan. 	<p>Beschikbare middelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen

Project en doel	Lokale elementen	Bovenlokale elementen	Financiële middelen
<p>Ontsluiting Archeologie en Keramische industrie</p> <p>Doel De identiteit en binding van de inwoners van Leiderdorp met hun dorp en regio te versterken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Geschiedenis zichtbaar maken in het dorp. • De nieuwe wijk 't Heerlijk Recht een identiteit te verlenen via het visualiseren van de keramische industrie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gezamenlijke geschiedenis van de regio zichtbaar maken. Bijvoorbeeld via de Limes Alliantie (archeologie) of via het industriële erfgoed 'de keramische industrie' die ook in Leiden en Oegstgeest heeft gefloreerd. 	<p>Beschikbare middelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maximaal uit de gemeentelijke reserve € 25.000,-
<p>Witte vlekken en overige projecten</p> <p>Doel De identiteit en binding van de inwoners van Leiderdorp met hun dorp en regio te versterken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Visualisering van de geschiedenis van Leiderdorp of verbindingen tussen wijken op locaties binnen de gemeente die zich daarvoor lenen. Met de ontwikkeling van de Heemtuin als eerste project. 	<ul style="list-style-type: none"> • De regionale functie van de Heemtuin ook benutten voor culturele activiteiten zoals exposities. 	<p>Beschikbare middelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maximale Investering uit de gemeentelijke reserve € 16.000,- in het jaar 2007. Daarna jaarlijks te bepalen.

De projecten W4, ontsluiting archeologie en keramische industrie en de ontwikkeling van de Heemtuin zijn inmiddels voorgelegd aan het samenwerkingsverband Holland Rijnland. Holland Rijnland bundelt en begeleidt de subsidieaanvragen uit de regio ten behoeve van de provincie. Opgemerkt wordt, dat het ambitieniveau en de precieze planning van de projecten sterk afhankelijk is van deze subsidie.

De genoemde bedragen zijn richtbedragen en mogen ook anders samengesteld zijn: als de middelen maar voor minstens één van de genoemde projecten in het overzicht worden ingezet. Tot en met 2014 zal voor de projecten maximaal € 86.000,- uit de huidige gemeentelijke reserve voor kunst- en cultuurprojecten worden onttrokken. Dit is haalbaar omdat op 1-1-2007 de gemeentelijke reserve € 94.466,- bedraagt. De overige kosten die gepaard gaan bij de uitvoering van de projecten worden bekostigd uit (provinciale) subsidies, fondsen en particulier initiatief.

SAMENVATTING

De gemeentelijke financiële middelen en de mogelijkheden om via de provincie (onze belangrijkste subsidiënt) en via het particuliere initiatief en fondswerving middelen te genereren zijn uiteengezet.

Vervolgens is de financiële vertaling gemaakt naar zes beeldende kunstprojecten:

1 Het centrumplan	3 Nieuwe wijken	5 Ontsluiting archeologie en keramische industrie
2 De W4	4 Oude Rijn	6 Witte vlekken

Het ambitieniveau en de planning zijn voornamelijk afhankelijk van het al dan niet verkrijgen van provinciale subsidies.

NOTEN

1 Van de 25.992 inwoners in Leiderdorp op 1-6-2006 zijn er 19.354 niet in Leiderdorp geboren.

2 Het feit dat in de laatste dertig jaar aan de visualisering van de cultuurhistorie weinig aandacht is geschonken heeft wellicht te maken met de explosieve groei die Leiderdorp heeft meegemaakt. In korte tijd is het aantal inwoners snel gestegen en zijn meerdere nieuwe wijken ontstaan. De verbeelding van de Leiderdorpse geschiedenis zal een bijdrage leveren aan de verbinding tussen Leiderdorpers. Het zal een gezamenlijke identiteit van de Leiderdorpers ten goede komen.

3 Aanknopingspunten zijn:

- Archeologische opgravingen;
- Industrieel erfgoed: keramische industrie;
- Leids beleg (een aantal forten hebben in Leiderdorp gelegen);
- Ambachtsheerlijkheden (ontginningswijzen van het gebied) met districten 1ste, 2de en 3de Leithon (later Leiden), samen Holtlant (later Holland);
- Boterhuispolder vanwege de unieke blokverkeveling: de oude veenstromen zijn nog herkenbaar in het slotenpatroon;
- Achthovensepolder vanwege het verkevelingspatroon, waar de stapsgewijze ontginning nog herkenbaar is door de dwarssloten in de langgerekte verkevelingen.

4 Kunstgebouw is één van de 'ondersteuningsorganisaties' van het kunst- en cultuurbeleid van de provincie Zuid-Holland. Al haar

activiteiten hebben tot doel mensen te laten maken met kunst en de houding van mensen ten opzichte van kunst positief te beïnvloeden.

5 zie 'Gemeenschapskunst in Zuid-Holland' een publicatie van Kunstgebouw met allerlei voorbeelden.

6 In Hoogvliet is hier ervaring mee met het Welcome In My Back Yard-project (WIMBY). Zie www.WIMBY.nl.

7 Als kunstobjecten eenmaal geplaatst zijn, wordt er over het algemeen na de onthulling geen actieve aandacht meer aan gegeven. Om kunstobjecten 'levend' te houden, dient hier verandering in te komen. Door kunstobjecten af en toe in een ander daglicht te zetten, is dit mogelijk.

8 Het Leiderdorps Museum (voorheen Oudheidkamer Leiderdorp) krijgt in het nieuwe centrum van Leiderdorp een centrale plek toegewezen. Samen met o.a. de bibliotheek zullen zij in 2008 het nieuwe cultureel centrum betrekken.

9 Deze commissie bestaat uit vijf leden die de burgemeester en wethouders adviseren over het gemeentelijke beleid op het gebied van beeldende kunst in brede zin. Zie bijlage 2.

10 Het Erfgoedhuis Zuid-Holland is één van de 'ondersteuningsorganisaties' van het cultureel erfgoedbeleid van de provincie Zuid-Holland.

11 In deze nota gaat alleen om de doorvertaling van cultuurhistorie naar beeldende kunst. Voor 2009 staat een nieuwe Cultuurnota gepland waarin naar een integraal cultuurbeleid zal worden gestreefd.

NOTEN

De nieuwe Monumentenwet (2007), waarin wordt opgenomen dat gemeenten moeten zorgen uiterlijk in 2009 voor een monumentenverordening en voor archeologisch beleid, dagen uit om de kruisbestuiving tussen beeldende kunst en het culturele erfgoed te intensiveren.

12 Niet bij name genoemd maar de moeite waard om in de planontwikkeling mee te nemen zijn de kastelen die Leiderdorp rijk is geweest. Deze locaties geven aanleiding om de geschiedenis van Leiderdorp te visualiseren.

13 Weefgewichten waren stenen die de woldraad strak hielden op het weefgetouw.

14 Mogelijke locaties voor planontwikkeling zijn: het Samsonveld, de Munnikerpolder en de Oude Rijn.

15 De alliantie bestaat uit het Rijk, de provincies Gelderland, Utrecht en Zuid-Holland en de gemeenten die gelegen zijn op de noordgrens van het vroegere Romeinse Rijk. Uitgangspunt is de Limes, die loopt van Nijmegen tot Katwijk, beleefbaar te maken. De alliantie is opgericht op 3 november 2005.

16 Grofkeramiek (bakstenen, dakpannen e.d.) werd o.a. geproduceerd door Hoos & Zoon gelegen aan de Zijl.

17 Een belangrijke fabriek 'de Tegel- en Fayencefabriek Amphora' is hier in 1907 opgericht.

18 Ook steden als Gouda (pijpenmakerijen), Den Haag, Rozenburg en Delft (De Porceleynse Flesch) waren gespecialiseerd in (sier) aardewerk.

19 Een overzicht van de ontwikkelingen op stedenbouwkundig gebied:

Driegatenbrug, gepland: 2008

Schansen, gepland: 2008

't Heerlijk recht (nieuwe wijk), gepland: 2007

Achter 't Hofje (nieuwe wijk), gepland: niet bekend

Verbindingsweg Lijnbaan-Touwbaan, gepland: 2007

Brede School West, gepland: 2008

Centrumplan: Woonzorgcomplex, gepland: 2007-2008

Centrumplan: Sociaal Cultureel Centrum, gepland: 2008

Parkpromenade, gepland: 2006

W4- verlaging tunnelbak, gepland: 2007-2012

20 Ten zuiden van de plek waar nu de woontorens zijn gebouwd (ter hoogte van de Van Poelgeestlaan) stond vroeger het 'Huis Berendrecht'. In 1574 werd het huis verwoest om te voorkomen dat de Spanjaarden het bij het beleg van Leiden zouden gebruiken als beschutting en aanvalslinie. Leiden kreeg hierdoor – voor de kanonnen – ook een vrij uitzicht op de verdedigingsmuren. Huis Berendrecht is later als boerderij herbouwd.

21 De projecten 'weezien I en II' kunnen als een directe reactie gezien worden op het W4-project.

Afscheid van een wijk is het eerste kunstproject wat Leiderdorp ter hand heeft genomen. Kunstgebouw is in 2003 gevraagd een voorstel te schrijven toegespitst op het gegeven dat de wijken Oranjewijk en Kerkwijk elkaar na meer dan 50 jaar voor het oog

NOTEN

gescheiden te zijn geweest rond 2010 weer gaan zien. 'Weerzien' is de titel van het voorstel voor twee werken/projecten; een op de rotonde op de drukke toegangsweg tot de wijken en één een meer sociaal-cultureel project gericht op 'ontmoeting' van de wijkbewoners. Naar aanleiding van dit voorstel is op de rotonde Acacialaan/Ericalaan in januari 2005 een beeld van Koopman en Bolink onthuld; een bronzen plastiek dat de menselijke inspanning verbeeldt die het water over de weg laat lopen.

22 sinds 2006 vinden er langs de Rijn al allerlei kunstprojecten plaats waarin Leiderdorp wellicht in de toekomst actiever kan participeren.

23 In bijlage 4 vindt u foto's en een totaaloverzicht van de plaatsen van de huidige beelden in Leiderdorp.

24 Heemtuinen en het exposeren van beeldende kunst is een landelijke trend. Natuur en kunst blijken elkaar te kunnen versterken. De Heemtuin in Leiderdorp is hier ook voor geschikt, omdat het goed afsluitbaar is waardoor de kunstwerken beschermd kunnen worden tegen vandalisme. In de tuin ligt ook het door de gemeente gerestaureerde huisje van de dichter Freek van Leeuwen. Dit biedt mogelijkheden om natuur, kunst en cultuur met elkaar te verbinden. Het naastgelegen park 'De Houtkamp' en de nieuwe wandelboulevard kunnen in de planontwikkeling worden betrokken.

25 De 1% regeling is in de jaren '50 vastgesteld voor kunst in of bij openbare gebouwen en houdt in dat bij de bouw van een nieuw

openbaar gebouw 1% van de kale bouwsom wordt gereserveerd voor kunst in, om en aan het gebouw.

26 Voorbeelden zijn: het Prins Bernhard Cultuurfonds en Fonds 1818.

27 De stemgerechtigde leden van de commissie in 2007 zijn:

Aris de Bakker, beeldend kunstenaar Den Haag;

Eddy Stikkelorum, beeldend kunstenaar Den Haag;

Caroline Wigleven, beeldend kunstenaar, stedenbouwkundig ontwerper Den Haag;

Brigitte Linskens, Leiderdorps lid, expert op het gebied van cultuurhistorie;

Elise van Melis, Leiderdorps lid, expert op het gebied van cultuurhistorie.

28 De portefeuillehouder in 2007 is burgemeester Michiel Zonneville.

29 De beleidsmedewerker voor kunst en cultuur in 2007 is Ageeth Rentrop.

BIJLAGE 1 PUBLICATIES

Leiderdorp van straat tot straat

Jan van der Kooij en Aafke Vis

J.C. Roelandse 1888-1978

'Kunstenaar langs de Rijn'

Esther Jenneskens

Over rijke stinkerds en andere curiosa uit

de geschiedenis van de dorpskerk

Oudheidkamer Leiderdorp

Folder 'Op een wandelgang door Leyhof'

Basisschoolproject

Oudheidkamer Leiderdorp

Nederlandse keramiek- en glasmerken 1880-1940

1980 – M. Singelenberg - van der Meer

Landelijk leven in Leiderdorp

1998 – Claudia Thunnissen

'In Beeld' beelden in Leiderdorp

1998 – Stichting Sociaal-cultureel Werk Leiderdorp

Knipselkrant Dageraad van de moderne kunst

1998-1999

Landschap voor een beeldenroute.

Stilstaan bij het Land van Wijk en Wouden

2001 – Claudia Thunissen

Doleantie 'De strik gebroken..., omwille van het woord'

2001 – Oudheidkamer Leiderdorp

Uitgave ter gelegenheid van het vierde lustrum, november 2001

2001 – Kunstkring Leiderdorp

Rondje Doeskwartier. Een rondwandeling door een buurt met geschiedenis

2001 – Stichting Comité Doesbrug

Het oudste Leiderdorp ligt onder je voeten.

Graven door de lagen. Leiderdorp uit archeologische en historische bron.

2002 – Maarten Dolmans en Claudia Thunnissen

Vanuit Leiderdorp emigreren in de 20e eeuw

2002 – Stichting Oudheidkamer Leiderdorp

Een dorp in beweging, een corporatie in bloei.

De AWL: 35 jaar wonen in Leiderdorp

2003 – Algemene Woningstichting Leiderdorp

Open monumentendag 2003 Het boerenleven in Leiderdorp

2003 – Leiderdorps weekblad

Het oudste Leiderdorp ligt aan je voeten

2003 – Oudheidkamer Leiderdorp

Stad en Land

2003 – Comité Open Monumentendag Leiden

Rond de Schans van Valdez te Leiderdorp tijdens het beleg van Leiden 1573-1574

2004 – Arjaan de Wit, Marleen Riool

en René van Doorn

Open monumentendag 2004 Verdediging en verzet

2004 – Leiderdorps weekblad

Een blik op de Leiderdorpse samenleving 1999-2004

2004 – Brokjes 2

Verdediging & Verzet

2004 – Comité Open Monumentendag Leiden

De herinneringsboom (werktitel)

2004 – Carel Lanter

Gerrit de Blanken 1894-1961, pottenbakker uit Leiderdorp

2005 – Claudia Thunnissen en Rob Sperna Weiland

Doeshaven 40 jaar

2005 – Watersportvereniging Doeshaven

60 jaar vrijheid in Leiderdorp

2005 – Oranjevereniging Leiderdorp

Open monumentendag 2005 Geloven in gebouwen

2005 – Leiderdorps weekblad

Geloven in Gebouwen

2005 – Comité Open Monumentendag Leiden

Klooster Engelendael Leiderdorp 1396-1577

2005 – Oudheidkamer Leiderdorp

BIJLAGE 2 COMMISSIE KUNSTZAKEN

De Commissie Kunstzaken bestaat uit 5 leden: drie leden zijn professioneel kunstenaar en/of stedenbouwkundig ontwerper en twee lokale leden²⁷ met kennis van de cultuurhistorie van Leiderdorp.

De commissie wordt voorgezeten door de portefeuillehouder²⁸ kunst en cultuur. De beleidsmedewerker²⁹ kunst en cultuur is de ambtelijke secretaris. De voorzitter en secretaris hebben geen stemrecht.

De Commissie Kunstzaken heeft volgens de Regeling een vijftal taken:

- 1 Het adviseren van burgemeester en wethouders over het gemeentelijke beleid op het gebied van beeldende kunst in brede zin
- 2 Het adviseren van burgemeester en wethouders over de besteding van het gemeentelijke budget ten behoeve van de uitvoering van het gemeentelijke kunstbeleid

- 3 Het adviseren van burgemeester en wethouders over selecteren, voorbereiden en begeleiden van concrete kunstopdrachten
- 4 Het adviseren van burgemeester en wethouders over de kunstzinnige aankleding / verfraaiing van de openbare ruimte die in het kader van de Masterplannen voor het centrum en het W4 gebied wordt heringericht
- 5 Het opstellen van een beeldenplan: het adviseren van burgemeester en wethouders over definitieve of tijdelijke verwijdering, verplaatsing, afbraak of onderhoud van beeldende kunst in openbare binnen- en buitenruimte die valt onder verantwoordelijkheid van de gemeente

BIJLAGE 3 VINDPLAATSEN

Vindplaatsen van het vroegmiddeleeuwse Leiderdorp in het gebied tussen de Kom van Aaiweg en de Hoogmadeseweg. De stippellijn geeft de beschoeiing aan van een haven of loskade (archeologische waarnemingen en onderzoek in 1950, 1978, 1984, 2002).

Vindplaatsen van huisplaatsen en nederzettingen in de IJzertijd en de Romeinse tijd (kaart pag. 38)

1 Bloemerd

- Noordkant Bloemerd / grens Leyhof (archeologische waarneming tijdens aanleg Bloemerd 1975): IJzertijd / Romeinse tijd
- Noordkant Bloemerd, drie locaties parallel aan de N446 (archeologische waarneming 1975): Romeinse tijd

2 Engelendaal

- Ongeveer ter hoogte van het gemeentehuis (vondstmelding): IJzertijd

3 Dwarswetering

- Tussen Bospolder en Munnikenpolder (vondstmelding bij opschonen water / walkant): IJzertijd

4 Munnikenpolder

- Parallel aan de Does (archeologisch booronderzoek i.v.m. HSL 2001): nederzetting Vroege IJzertijd
- Vier locaties (archeologisch booronderzoek i.v.m. HSL 2001): IJzertijd / Romeinse tijd

5 Huis ter Doespolder

- Op het land van boerderij Doeshof van Van Egmond, tegenover vindplaatsconcentratie in Munnikenpolder

(tijdens afkleeiwerkzaamheden door Van Oordt 1983-1986; vondstmelding): IJzertijd / Romeinse tijd

6 Doespolder

- (vondstmelding) IJzertijd

7-10 Achthovenerpolder

- 7** 200 meter ten zuidoosten van jachthaven, op het land van boerderij Nabij van Demmendal (tijdens afkleeiwerkzaamheden door Van Oordt 1956/57): IJzertijd / Romeinse tijd
- 8** 500 meeter ten zuidoosten van de Munnikenpolder, op het land van boerderij Nabij van Demmendal, boerderij Aan d'Ark van de Graaf en boerderij Lindenhof van Van Leeuwen (archeologische opgraving AWN 1975/76): IJzertijd / Romeinse tijd
- 9** Bij vluchtschacht Hogesnelheidslijn achter bedrijventerrein Lage Zijde (archeologische opgraving i.v.m. HSL 2001): IJzertijd / Romeinse tijd
- 10** 500 meter landinwaarts bij boerderij Bouwlust van Verkleij (tijdens afkleeiwerkzaamheden door Van Oordt in de jaren '80, vondstmelding): IJzertijd / Romeinse tijd

Bron

Het oudste Leiderdorp ligt onder je voeten,
Maarten Dolmans en
Claudia Thunnissen,
2002

BIJLAGE 4 BEELDENE KUNST IN LEIDERDORP

1 | Vier kinderen/personen | kunstenaar onbekend

2 | Vis op Wielen | Koopman & Bolink

3 | Koning van Katoren | Oscar Wilkens en Saskia Bremer

4 | Gnomon | N. Dings

5 | Moeder en kind | F. Letterie

6 | Negen bruggen met molenwielmotief | Irene Fortuyn-O'Brien, Peter Struycen

7 | Scheppingsverhaal | R. Karrè

8 | Geluidsscherm | Snieder en Bouwarchitecten

9 | Eva met de Slang | A. Kenan

10 | Tractor, Lakenvelder en Groninger Blaarkop | J. Baudoin

11 | De Boogschutter | M. van den Burgh

12 | Donjon | N. Dings

13 | Zwangere vrouw | B. Holslag

14 | Groep Vogels | L. van Blaaderen

15 Beeld van een Stier | T. van der Nahmer

16 Herdenkingsmonument | J. de Baat

17 | Winnie de Poeh | Onbekend

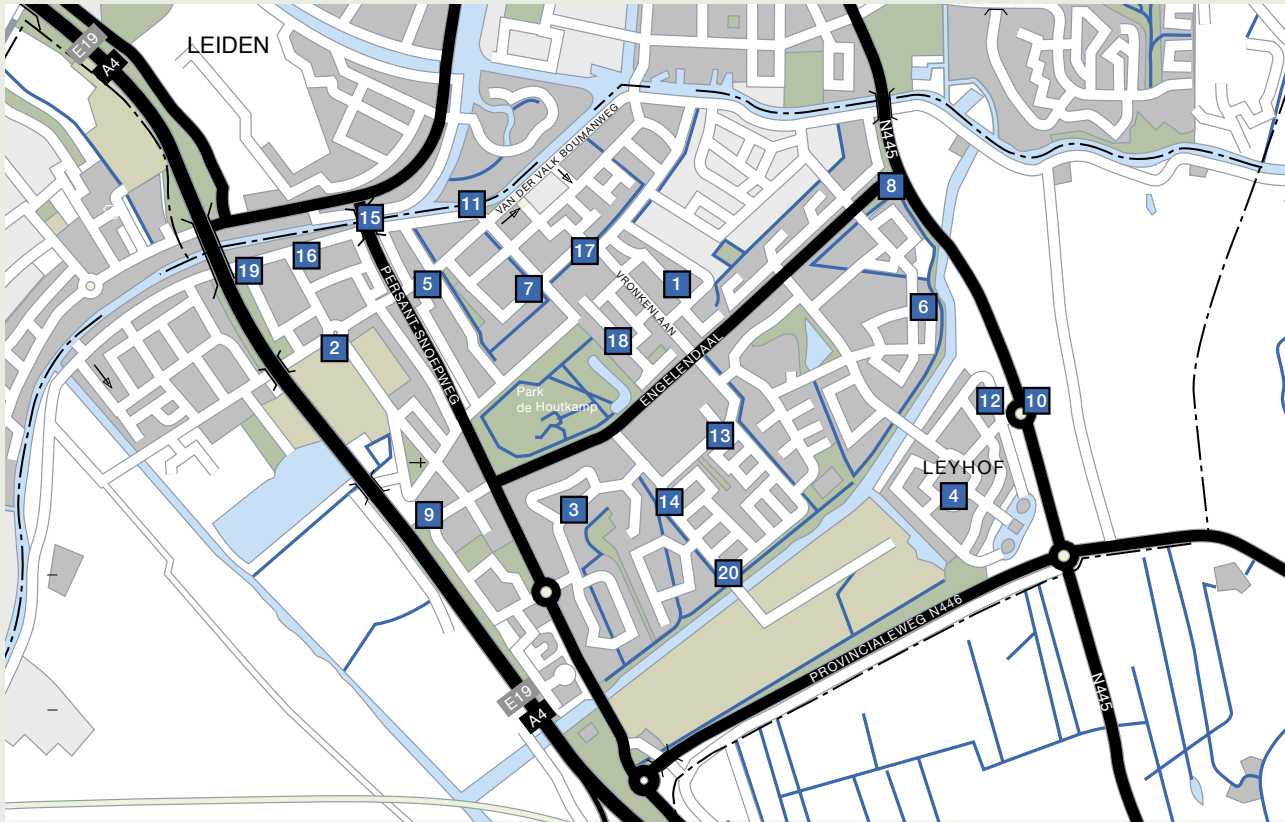
18 | Uitzicht op Arcadië | H. van Lunteren

19 | Liggende vrouw | E. Postuma

20 | Kunstwerk zonder titel | F. Wolf-Wubben

- 1 Vier kinderen/personen | basisschool de Driemaster
- 2 Vis op Wielen | rotonde Acacialaan
- 3 Koning van Katoren | basisschool Elkerlyc
- 4 Gnomom | Burchtplein / Leyhof
- 5 Moeder en Kind | Van der Valk Boumanweg
- 6 9 bruggen met molenwiekmotief | wijk Molenhof
- 7 Scheppingsverhaal | Scheppingskerk
- 8 Geluidsscherf | hoek Provinciale weg
- 9 Eva met de Slang | gemeentewerf / Simon Smitweg
- 10 Tractor, Lakenvelder en Groninger Blaarkop | rotonde Leyhof
- 11 De Boogschutter | rosarium Van de Valk Boumanweg
- 12 Donjon | randweg nabij rotonde Leyhof
- 13 Zwangere vrouw | Heinsiuslaan
- 14 Groep Vogels | Rozemarijntuin
- 15 Beeld van een Stier | Leiderdorpse brug / 'Stierenbrug'
- 16 Herdenkingsmonument | tussen Kerklaan en Eikenlaan
- 17 Winnie de Poeh | basisschool Prins Willem Alexander
- 18 Uitzicht op Arcadië | Laan van Berendrecht / Parkpromenade
- 19 Liggende vrouw | Hoofdstraat / B.G. Cortslaan
- 20 Kunstwerk zonder titel | Kerk de Menswording / Heelblaadjepad

COLOFON

Tekst- en eindredactie

Ageeth Rentrop

Vormgeving

Biskaje, Leiden

Druk

Quantes, Rijswijk

Fotografie

Fotoclub Daguerre, daguerre@euronet.nl

John Stelck

Caroline Wigleven (foto omslag)

Oplage

300 exemplaren

2007 © Gemeente Leiderdorp

Postbus 35

2350 AA Leiderdorp

www.leiderdorp.nl

Telefoon (071) 54 58 500

Kunstwerk omslag: *Uitzicht op Arcadië*, Hans van Lunteren